

VLIV INTERNETOVÉ SOCIÁLNÍ SÍTĚ NA ŽIVOT STUDENTŮ ZDRAVOTNICKÝCH OBORŮ

*Magda TALIÁNOVÁ, Magdalena ŘEŘUCHOVÁ, Vendula
HOMOLKOVÁ*

***Anotace:** Příspěvek se zabývá problematikou využití sociálních sítí v každodenním životě studentů a možným dopadem těchto aktivit na jejich psychosomatický stav. Výzkum byl proveden celkem u 200 studentů středních a vysokých škol ve věku od 15 do 24 let se zdravotnickým zaměřením ve východočeském regionu. Výsledky dotazníkového šetření byly zpracovány prostřednictvím relativní četnosti a dvouvýběrového t-testu se shodným rozptylem.*

***Klíčová slova:** sociální síť, zdraví, škola, vztahy, zdravotnické obory, životopráva*

Teoretická východiska

Jedním z nejvyužívanějších komunikačních prostředků současnosti jsou internetové sociální sítě. Sociální síť lze obecně definovat jako vytváření komunit v online prostředí. Jde o propojení skupin lidí, kteří se navzájem ovlivňují. Sociální sítě jsou tvořeny na základě zájmů, rodinných vazeb či sdílení dat a hledání nových kontaktů ve virtuálním prostředí. Sociální sítě prostřednictvím internetu sdružují osoby, které se fyzicky nemohou setkat. Účel sociálních sítí se různí, některé slouží ke sdílení informací a k zábavě, jiné pomáhají hledat například práci, případně sdružují etnika či jiné skupiny lidí. Mezi nejznámější sociální sítě v ČR patří například Lidé.cz, Spolužáci či Líbím se ti. Ze zahraničních sociálních sítí je nejrozšířenější Facebook, Twitter, MySpace, LinkedIn. Jelikož popularita sociálních sítí za několik posledních let enormně vzrostla a zejména mezi mladými lidmi patří sociální síť k jedné z nejvyužívanějších metod komunikace. To ukázal i průzkum organizace EUKidsOnline, jehož výsledky představila Evropská komise (1). Proto jsme se rozhodly zjistit, do jaké míry mají vliv na životní styl studentů zdravotnických oborů.

Cíl výzkumu

Cílem výzkumného šetření byla snaha zmapovat vliv internetových sociálních sítí na psychosomatický stav studentů zdravotnických oborů. Zjistit nejčastěji využívané typy internetových sociálních sítí, prostředky využívané ke kontaktu se sociální sítí a průměrnou dobu trávení času na internetové sociální síti. Porovnat místo bydliště, pohlaví, typ školy s průměrnou délkou trávení času na internetové sociální síti.

Metodika výzkumu

Výzkumná část práce mapuje vliv sociálních sítí a jejich využití studenty zdravotnických oborů. Vlastní šetření probíhalo v květnu a červnu 2011. Cílem šetření bylo získat dostatečné množství dat vztahujících se k problematice využití sociálních sítí studenty zdravotnických oborů. Celkem bylo osloveno 205 respondentů studujících na území Pardubického kraje, 5 dotazníků bylo pro neúplnost vyřazeno. Zpracováno bylo 200 dotazníků; od 84 respondentů ze střední zdravotnické školy a 116 respondentů z vysoké školy. Výběr respondentů byl náhodný. Dotazník obsahoval 23 otázek. Získaná data byla vyhodnocována dvouvýběrovým t-testem s rovností rozptylů (hladina významnosti 0,05), testem nezávislosti Chí-kvadrát (hladina významnosti 0,05) a relativní četností. Výzkumné šetření probíhalo duben-květen 2011.

Interpretace výsledků

Z dotazníkového šetření vyplývá, že internetovou sociální síť využívá 195 (97,5 %) respondentů. Z celkového počtu 200 studentů se jedná o 82 (98,7 %) středoškoláků (SŠ) a 113 (96,6 %) vysokoškoláků (VŠ).

Zastoupení respondentů dle pohlaví

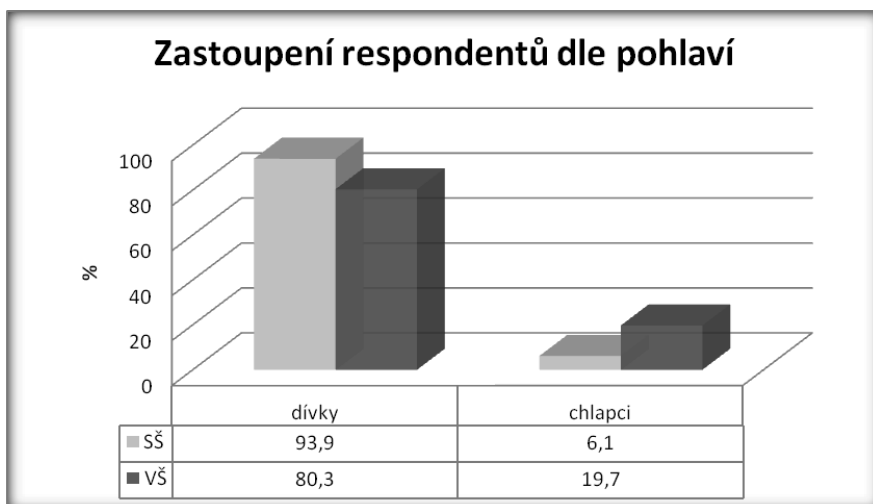
Vzhledem k tomu, že data byla sbírána na školách se zaměřením na zdravotnické obory, tak zde převládají respondenti ženského pohlaví. Mezi středoškolskými studenty bylo 77 (93,9 %) dívek, v případě vysokoškolských studentů bylo zastoupení dívek 91 (80,3 %) viz Obr. 1.

Vztah mezi typem školy a trávením volného času na internetové sociální síti

Porovnáme-li délku trávení volného času na internetové sociální síti, tak zjistíme, že studenti VŠ tráví 1,6398 hod./denně (cca 100 min.), kdežto studenti SŠ 2,1867 hod./denně (cca 130 min.). Pro výpočet byl použit dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů při hladině významnosti 0,05. Vzhledem k tomu, že $T - \text{Stat} - 1,919 < T \text{ krit} (1) - 1,652$; $T \text{ krit} (2) - 1,972$ není prokázán statisticky významný rozdíl.

Vztah mezi místem bydliště a trávením volného času na internetové sociální síti

Provedeme-li komparaci délky trávení na internetové sociální síti s místem bydliště, pak docházíme k závěru, že studenti s místem bydliště mimo město tráví na internetové sociální síti přibližně 2,864 hod./denně (cca 174 min.). Oproti tomu studenti žijící ve městě 1,808 hod./denně (cca 108 min.). Pro výpočet byl použit dvouvýběrový

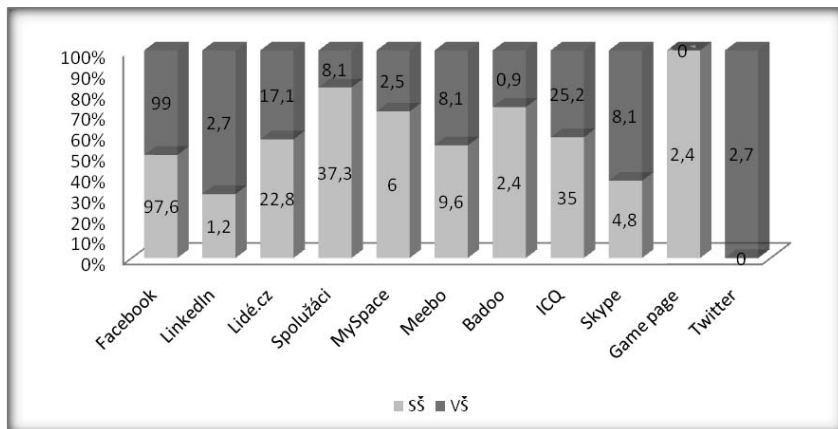
Obr. 1 Zastoupení respondentů dle pohlaví

t-test s rovností rozptylů při hladině významnosti 0,05. Jelikož $T - Stat - 3,339 > T krit (1) - 1,652$; $T krit (2) - 1,972$ (hladina 0,05; 1 SV) je prokázán statisticky významný rozdíl.

Vztah mezi typem pohlaví a trávením volného času na internetové sociální síti

Na základě porovnání pohlaví a délky trávení na internetové sociální síti můžeme konstatovat, že dívky jsou v kontaktu s internetovou sociální sítí přibližně 2,04 hod./denně (cca 124 min.), naproti tomu chlapci 1,27 hod./denně (cca 87 min.). Pro výpočet byl použit dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů při hladině významnosti 0,05. Na základě výsledku $T - Stat - 1,986 > T krit (1) - 1,652$; $T krit (2) - 1,972$ (hladina 0,05; 1 SV) je prokázán statisticky významný rozdíl.

Typy využívaných internetových sociálních sítí dle typu školy

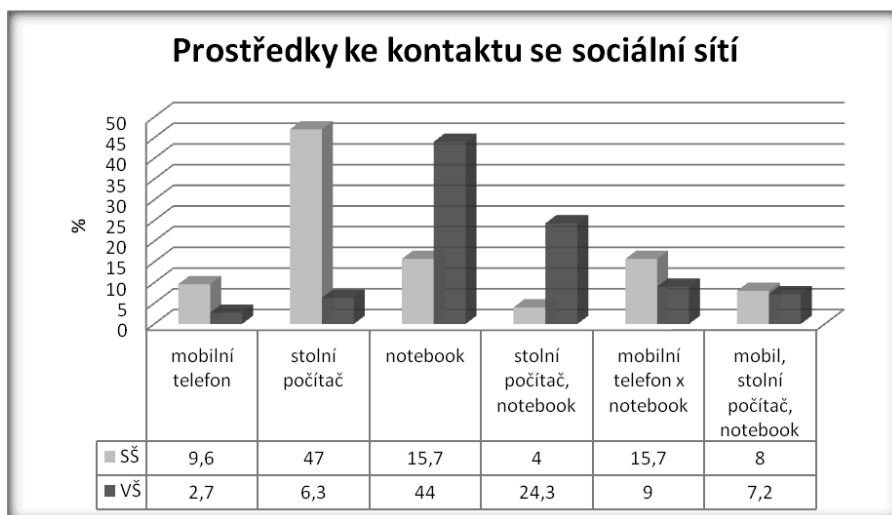

Obr. 2 Grafické znázornění využívání jednotlivých typů ISS studenty zdravotnických oborů.

Z Obr. 2 vyplývá, že nejpoužívanější internetovou sociální sítí (ISS) je u obou sledovaných skupin Facebook, a to přes 97 %. Existují však sítě, které byly voleny pouze jednou skupinou – u středoškoláků Game Page a u vysokoškoláků Twitter.

Prostředky ke kontaktu se sociální sítí

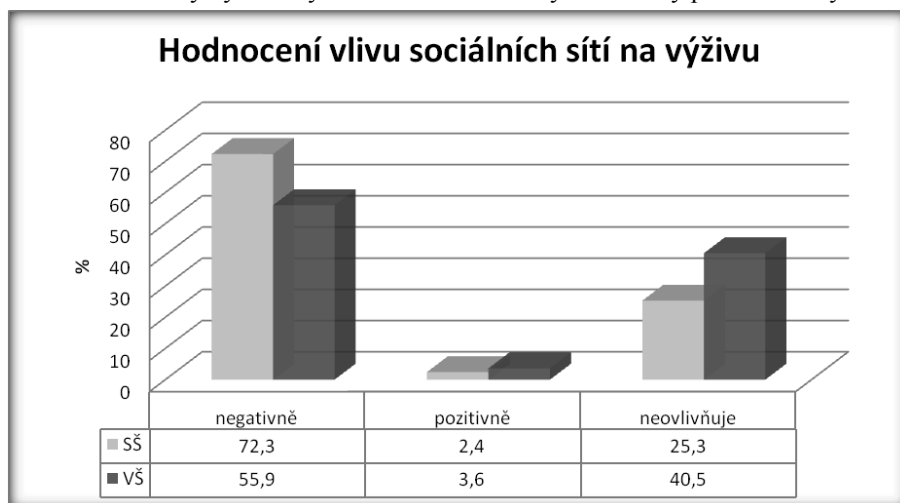
Obr. 3 znázorňuje typy prostředků využívaných při kontaktu s internetovou sociální sítí. Zatímco nejčastějším prostředkem u středoškoláků je stolní počítač 39 (47 %), tak u vysokoškoláků to je notebook 50 (44 %). U vysokoškoláků je nejčastěji uváděna kombinace stolní počítač, notebook 28 (24,3 %), u středoškoláků notebook, mobilní telefon 13 (15,7 %).

Obr. 3 Grafické znázornění nejčastěji používaných prostředků pro kontakt se sociální sítí

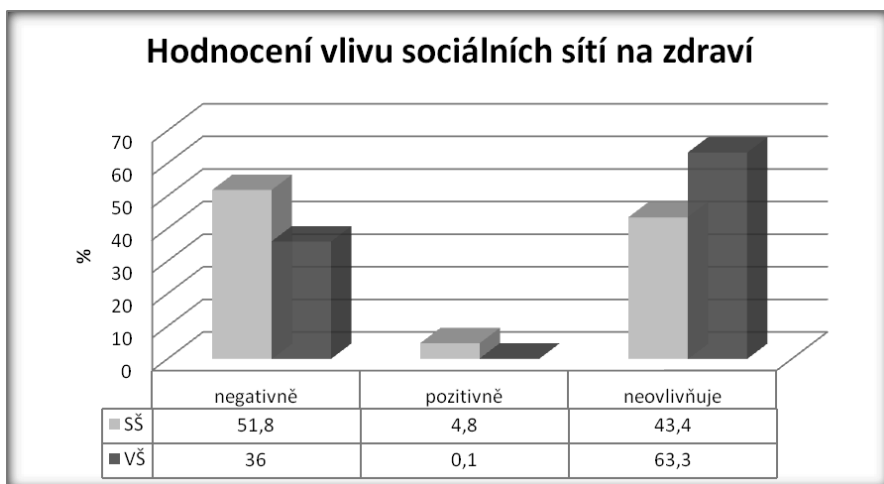
Vliv internetové sociální sítě na psychosomatický stav

Na základě odpovědí respondentů jsme se snažily zjistit dopad trávení volného času na výživu, pohyb, učení, fyzické zdraví a duševní zdraví. Výše zmiňované parametry jsme porovnávaly ve vztahu k typu studované školy. Pro výpočet byl použit test nezávislosti Chi-kvadrát a při hladině významnosti 0,05 a 2 SV. Statisticky významný rozdíl byl potvrzen u výživy ($p = 0,000623$), fyzického zdraví ($p = 0,008676$) a učení ($p = 0,002526$) viz Obr. 4, 5, 6. Co se týká pohybové aktivity, tak tam se studenti SŠ i VŠ shodli, že trávení času na internetové sociální síti má negativní vliv na jejich pohybovou aktivitu. Statisticky významný rozdíl mezi sledovanými soubory potvrzen nebyl.

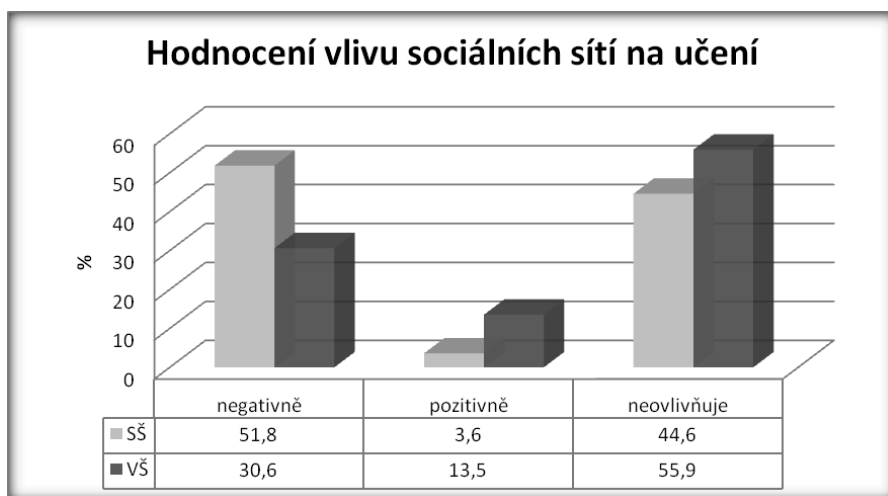
Obr.4 Grafické znázornění hodnocení vlivu ISS na výživu

Z Obr. 4 vyplývá, že 60 (72,3 %) středoškoláků a 63 (55,9 %) vysokoškoláků je přesvědčeno, že trávení volného času na internetové sociální síti má negativní dopad na jejich výživu a stravovací zvyklosti. Přibližně čtvrtina (25,3 %) středoškoláků a necelá polovina (40,5 %) vysokoškoláků zastává názor, že trávení volného času na internetové sociální síti nemá žádný vliv na jejich výživu a stravovací zvyklosti.

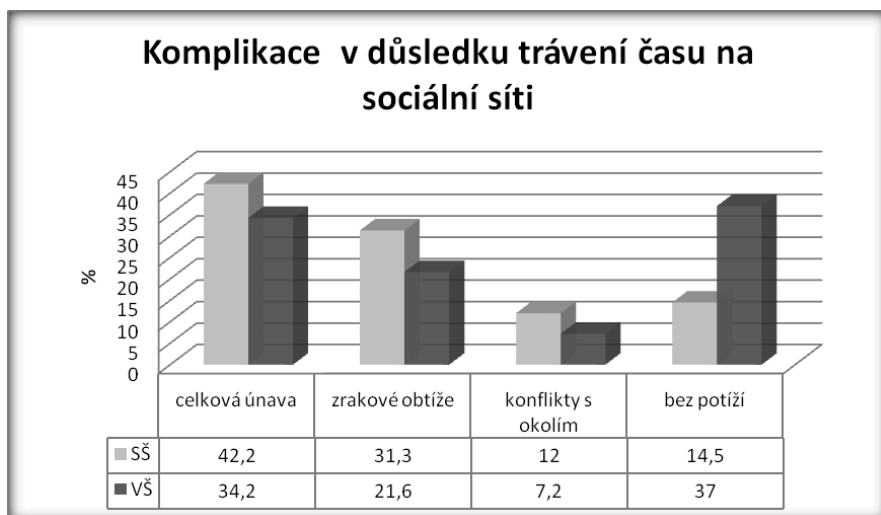
Obr. 5 Grafické znázornění hodnocení vlivu ISS na fyzické zdraví

Z výše uvedeného Obr. 5 je patrné, že nejčastější odpovědí je ze strany středoškoláků - 43 (51,8 %) negativní vliv internetových sociálních na fyzické zdraví, v případě vysokoškoláků jich 72 (63,3 %) odpovědělo, že internetová sociální síť nemá vliv na fyzické zdraví této skupiny respondentů.

Obr. 6 Grafické znázornění hodnocení vlivu ISS na fyzické zdraví

Z Obr. 6 je patrné, že 43 (51,8 %) středoškoláků je přesvědčeno, že trávení volného času na internetové sociální síti má negativní vliv na učení, naopak nejčastější odpovědí ze strany vysokoškoláků v případě 63 (55,9 %) je odpověď neovlivňuje.

Obr. 7 Grafické možných komplikací vzniklých v důsledku trávení volného času na ISS

Z předchozího Obr. 7 vyplývá, že bez potíží je pouze 12 (14,5 %) středoškoláků a 42 (37 %) vysokoškoláků. Mezi nejčastější potíže uvádí obě skupiny respondentů celkovou únavu (35 studentů SŠ a 39 studentů VŠ), dále pak zrakové potíže (27 studentů SŠ a 24 studentů VŠ) a konflikty s prostředím (8 studentů SŠ a 8 studentů VŠ).

Diskuze a závěr

Z výsledků je patrné, že studenti zdravotnických oborů tráví na internetových sociálních sítích přibližně 1-2 hodiny denně, s tím, že v případě středoškoláků je průměr cca 130 minut denně, kdežto u vysokoškoláků je průměr 100 minut denně. Statisticky významný rozdíl byl potvrzen ve vztahu k místu bydliště a pohlaví, kdy bylo prokázáno, že více času stráví na internetové sociální síti děti s místem bydliště mimo město a ve vztahu k pohlaví jsou déle na internetové sociální síti dívky – tento fakt potvrzují i zahraniční výzkumy i výzkum společnosti Aspectio Research (4). Nejčastěji užívanou sociální síť je Facebook – přes 96 % respondentů. Porovnáme-li náš výsledek s výsledky amerického výzkumu od Pew Research Center's Internet and American Life Project (2,3), tak zjistíme, že v našem vzorku je dokonce o 4 % uživatelů Facebooku více. Zatímco u středoškoláků převažují síť typu Spolužáci.cz, Skype, Lide.cz, Meebo, Badoo tak u vysokoškoláků je to ICQ, Lide.cz, Skype, LinkedIn. Zatímco Game page byla zastoupena jen u středoškoláků, tak pouze vysokoškoláky byla zastoupená síť Twitter. V porovnání s výzkumem Pew Research Center's Internet and American Life Project vyplývá, že sociální síť jako je Twitter, LinkedIn, My Space jsou více využívány věkovými kategoriemi nad 20 let, což je dáno zaměřením dané sociální sítě. Hodnocení vlivu sociálních sítí na pohyb, výživu, fyzické zdraví, duševní zdraví a učení. V případě pohybu se obě skupiny shodují v tom, že se jedná spíše o negativní vliv, statistický význam však nebyl prokázán mezi skupinami středoškoláků a vysokoškoláků. V oblasti

výživy, učení a fyzického zdraví si studenti VŠ vyjma výživy, a to zejména v oblasti nevhodných stravovacích návyků, myslí, že internetové sociální sítě nemají vliv na jejich životosprávu. Studenti SŠ v těchto kategoriích pozorují spíše negativní dopad. Pozitivní dopad je u obou skupin zejména v oblasti duševního zdraví, kdy obě skupiny studentů jsou přesvědčené, že se mohou prostřednictvím sociální sítě dobře odreagovat, avšak ze statistického hlediska zde mezi sledovanými skupinami SŠ a VŠ není prokazatelný rozdíl. Mezi studenty obou sledovaných skupin panuje názor, že při trávení času na internetové sociální síti v délce 2 hodiny a déle, se začínají objevovat komplikace. Nejčastěji je zmiňována celková únava, zrakové potíže a konflikty s okolím. Bez potíží je pouze 14,5 % VŠ a 37 % SŠ. Na závěr bychom chtěly konstatovat, že výsledky, ke kterým jsme dospěly, jsou zajímavé. Specifikem našeho průzkumu je fakt, že získaná data jsou především od dívek, což je dáno volbou studovaných oborů v nelékařských zdravotnických profesích, kde toto pohlaví převažuje.

Literatura

- Česká tisková kancelář. *Sociální sítě používá stále víc dětí, malí Češi jsou ve špičce*. [cit. 2011-04-18]. www .dostupné: www.ctk.cz
- HANDL, J. *Sociální sítě v našich životech aneb průměrný den na facebooku*. [cit. 2011-07-05]. www dostupné: www.mjournal.cz
- HAMPTON, K; GOULET, L. S; RAINIE, L.; PURCELL, K. *Social networking sites and our lives*[cit. 2011-06-16]. www dostupné: <http://www.pewinternet.org/topics/Social-Networking.aspx>.
- Aspectio Research. www dostupné na http://www.aspectio.cz/typicka-reseni/chap_134/vyzkumy-v-socialni-siti-facebook.aspx.

ONLINE SOCIAL NETWORKS AND THEIR IMPACT ON THE LIVES OF STUDENTS OF MEDICINE-RELATED STUDIES

Abstract: The paper deals with the use of social networks in the daily lives of students of medicine-related studies and the potential impact of this activity on their psychosomatic condition. The research was conducted in a total of 200 students at secondary schools and universities aged 15 – 24 in the East Bohemian region. The results of the questionnaire survey were processed using the relative frequency and t-test with equal variance in two groups.

Key words: social network, health, school, relationships, health care professions, lifestyle